

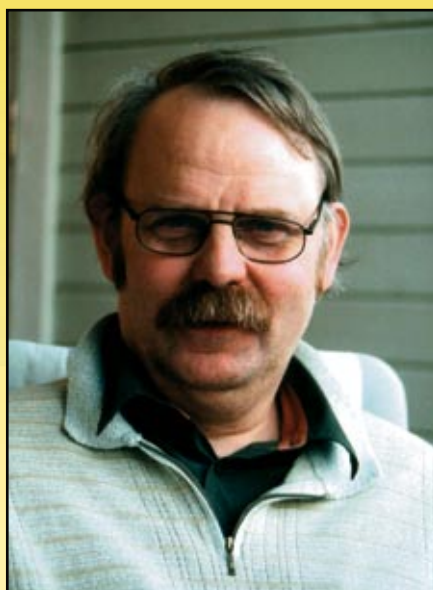
För nybörjare

I bigården

och veteraner

April är en prövningarnas tid också för bin

När bina börjar flyga ut så slits de och en del omkommer i kallt väder och ännu kläcks inte många bin, bistyrkan minskar alltså.

ARNE JOHANSSON

Samtidigt är det viktigt att äggläggningen kommer igång för att få dragbin i maj. Det innebär yngel som måste matas och ha det varmt.

Det är ännu för tidigt att gå igenom yngelklotet men man bör hålla ett öga på foderförrådet genom att titta på någon ytterram, om det kan göras utan att störa bina.

Titta på flustret

Genom att titta på flustret kan en del information inhämtas. Flyger bina ut och in med pollenlast och med vatten är nog allt bra. Och att de kommer utsläpande med något dött arbetsbi är heller inte alarmerande. Men skulle det vara drönare eller ofullgångna drönarlarver måste det ringa en varningsklocka, då finns det nog en operad drottning i samhället.

”Visefall”

Enligt den statistik som finns så är sk ”visefall” dvs att det inte finns en fungerande drottning i samhället

på våren, en stor orsak till förluster. Många gånger är det rent slarv som ligger bakom. Man har kanske bytt drottning sent, inte brytt sej om att kolla om de har dragit upp en ny cell. Vädret kan ha varit dåligt och man kanske inte vill störa dom. Vid invintringen har man sett den nya märkta drottningen och trott att allt var OK men då har det funnits en ungdrottning som fötts så sent att hon inte kunnat komma ut och para sej. Under vintern har sen bina tagit död på den av biodlaren tillsatta. Det förekommer inte så sällan två drottningar i ett bismåhåll under en tid.

Sälgen

Sälgen kan börja blomma här i april. Det finns olika slags sälj, de flesta är ganska lätta att föröka med sticklingar. Har man plats kan man gärna

plantera både tidiga och sena sorter. Är vädret skapligt så bina kan flyga är sälgpollenet av stor betydelse för utvecklingen i kupan.

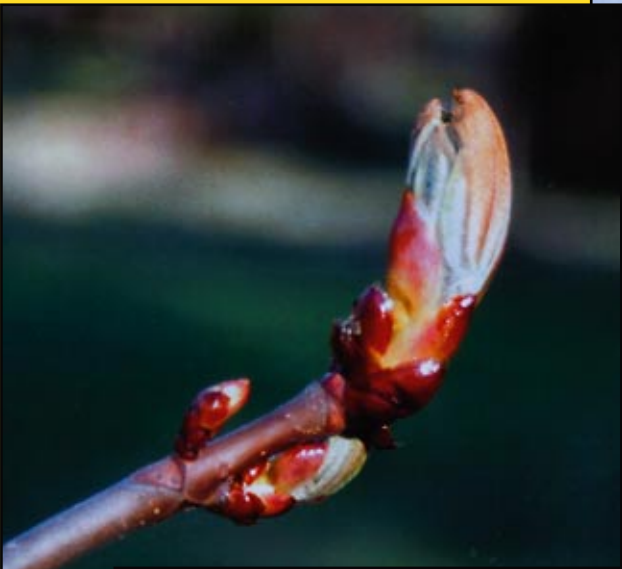
Sälgpollen innehåller salicin, den verksamma beståndsdel i en del huvudvärkspiller. Kan undra om bina har ont i huvudet efter att ha suttit inne hela vintern, i så fall kanske man skulle ge dom en abetyl.

Sälja bin?

I slutet av april börjar de bli oroliga som ska sälja eller köpa bin och vill ha dom besiktigade. Det är naturligtvis en fördel för köparen att få bina tidigt på säsongen. Men det måste vara så varmt (10-12 grader) så att man kan plocka igenom yngelklotet.

Yngelröta?

Och det måste framförallt finnas täckt

Våren är knopptider. Livet startar om på nytt, men också en känslig tid, där varje tillskott kan vara livsavgörande.

Bitillsynsmannen

För att flytta bin över församlingsgränser måste man ha flyttningstillstånd utfärdat av bitillsynsmannen i området. Honom eller henne kan du fråga om du är osäker på något, och det är din skyldighet att tillkalla tillsynsmannen om du upptäcker något misstänkt i bisamhället.

Denna tid på våren är utslagsgivande vad gäller hälsoläget på våra bin därför tar jag upp några sjukdomar som vi ser effekterna av nu.

Varroabekämpning

En effektiv varroabekämpning hopas jag blev utförd i höstas efter invintringen. Jag bekämpar med oxalsyra på hösten och drönarborttagning på försommaren. Men hur starkt var angreppet under aug-sept då vinterbina kläcktes. Det är inte alltid så lätt att ha koll på.

Jag har haft varroa i tre år och jag räknar med att den verkliga prövningen inte har kommit än, då de olika virus som följer med varroan har fått full effekt.

Utvintrade samhällen

Ett av de otrevligaste jobben i biodlingen är att ta hand om de samhällen som har dött under vintern. Allra värst

yngel att titta på om man ska upptäcka amerikansk yngelröta med den metod vi har, som ju är att lyfta upp och titta på yngelkakorna.

Det tydligaste tecknet på amerikansk yngelröta är de insjunkna celllocken på täckta yngelceller och att larven därinne har omvandlats till en illaluktande sörja som är så seg att det blir som trådar när man drar i det med t ex en tändsticka.

Ingen annan behandling av smittade bisamhällen än avdödning och bränning är tillåten i Sverige. Och eftersom metoden har använts sen lång tid har antagligen de bistammar som varit mest mottagliga slagits ut.

Här i Skaraborg har vi de senaste åren bara haft enstaka fall, men vi måste ändå fortsätta att vara vaksamma.

Varroazoner

Handeln och flytten av bin regleras av flera bestämmelser t ex varroazoner. Bitillsynsmannen får utfärda flyttillstånd för bin från zon 3 till zon 1 men inte tvärt om och man kan få flytta inom zon 1 men inte inom zon 2 utan varroafritt nedfallsprov.

Det måste nog konstateras att varroans snabba utbredning skett tack vare biodlarna, inte trots. Den mesta spridningen sker säkert oavsiktligt. Våra diagnosmetoder är så ineffektiva att vi ständigt är steget efter i motåtgärder.

Jag tycker mej också kunna konstatera att det är de duktigaste biodlarna som hittar varroa först. Så i distriktsstyrelsen diskuterade vi hur vi skulle premiera den "lycklige", vi ville ju inte direkt stimulera till fusk (det blev diplom och 1000 kr).

är det om det är utsot eller nosema. Kupor och bottnar kan vara alldeles nedsmorda med avföring.

Ramar som är nedsmetade och med påsittande döda bin är svåra att göra rena. Att ta vara på vaxet är också otrevligt. Oftast måste ramarna lagras till hösten därför att ett generellt flyttillstånd för vaxtransporter gäller endast mellan 1 okt- 31 mars. Vaxfabrikerna tar bara emot vax under den tiden, så dessa ramar brukar jag elda fortast möjligt.

Man brukar säga att utsot är när bina blir dåliga i magen av olämpligt foder eller av att de blir störda under vintervilan så att de förbrukar extra mycket foder.

Nosema

Nosema är en sjukdom, en mikrosporidie som angriper cellerna i tarmen och förökar sej där. Man kan inte genom att se på exkrementfläckarna avgöra om det är nosema och alltså innehåller massor av sporer eller utsot som inte är smittsamt. Man ska därför betrakta alla exkrementfläckar som potentiella nosemaspridare och ta bort förorenade ramar och lådor.

Om samhället återhämtar sej snabbt, kanske med hjälp av lite 50% sockerlösning och växer normalt i styrka är det nog bara utsot. Men går tillväxten långsamt, står nästan still, måste man misstänka nosema. Den förstör nämligen cellerna i biets tarm och försvårar biets näringsupptag, vilket gör att biet producerar mindre fodersaft och att samhället inte orkar föda upp så många larver som normalt.

Det finns så vitt jag vet ingen bra behandling av nosema tillåten i Sverige, så det man kan göra är att ombona samhället väl. Minska utrymmet och ge dom sockerlösning, men framför allt iaktta en god hygien så att det inte sprids.

För att hantera noseman måste man ha goda rutiner. En kan vara att utsätta vaxkakorna för ättiksångor under en del av vinterförvaringen. Det kan göras genom att ta en stapel med skatllådor med ramar och ovanpå ställa ett tefat med ättika, lägga i hushållspapper eller en wettex-duk som "veke". Ställa en tom låda ovanpå och täta så gott det går. För att koncentra-

Plastfolie är en bra myrspärr. Se upp med grässtrån som kan växa upp och bli myrbroar. Två plastfoliebitar istället för en kan göra spärren ännu effektivare.

tionen ska bli tillräckligt hög måste "veken" vara stor och temperaturen inte för låg, helst över 15 grader.

Vaxbyte

Ett regelbundet byte av vax måste också ske. Jag byter en tredjedel av yngelrumsvaxet varje år, men kanske vore det effektivare att byta allt vax vart tredje år. Det går ju att göra i samband med invintringen, jag ska nog prova det.

Byt drottning

Om samhället överlever tycker jag man ska byta drottning. Det brukar inte bli någon skörd att tala om från ett sådant samhälle så det känns naturligt att byta drottning och man kan utgå ifrån att det finns genetiska skillnader även för mottaglighet av nosema.

Myror

Myror kan vara ett problem strax före lövsprickningen. Det är den vanliga stackmyran som då har vaknat till och det är naturligtvis kalas för dom att hitta en dåligt försvarad bikupa med ett förråd av sockerlösning.

I gamla biböcker talas det om att ställa kupbenen i konservburkar med vatten eller olja, men det tycker jag verkar omständligt. Myrr är effektivt att strö runt kupbenen, men effekten varar inte så länge och man ska ha klart för sej att det är mycket giftigt för bin. Ett bi som missar landningen på flustret och landar i pulvret kommer att dö och kanske även dra med sej medlet in i kupan. Myrr är det effektivaste medlet vi amatörer har när

det gäller att döda bin i skorstenar där man kommer åt ovanifrån. Jag tycker man i möjligaste mån ska undvika den sortens medel.

En metod som jag använt de senaste åren är en plastfolie typ byggplast som jag lägger emellan stenarna på pallningen (se bild). Det är inget hundra procentigt skydd men det verkar som myrorna har svårt att ta sej runt kanten om det inte finns några veck eller grässtrån till hjälp.

Eftersom metoden har få negativa miljökonsekvenser tycker jag att jag kan rekommendera den, trots att den inte är helt effektiv. Man måste därför ha god uppsikt över sina samhällen vid denna tid. Att se ett samhälle gå under, angripet av myror är ingen rolig syn.

Anteckna!

Jag säger det igen, anteckna tillståndet i dina samhällen. Jag kan citera Frans G Bengtsson om hur man ska sätta större tilltro till dom som anser sej ha dåligt minne än dom som anser sej ha ett bra minne, därför att de förra för anteckningar.

Man måste anteckna inte bara de som är svaga och sjuka utan också de som är starka och har startat yngelsättningen tidigt. Nästa gång du kommer ska du kolla foderförrådet, särskilt på dom starka. Det är ju de som förbrukar mest foder, och längre fram är det ofta de som kommer i svärmstämning.

Denna artikel har handlat mycket om elände, men ha förtröstan för snart kommer maj, den bästa av månader. □